

Sygn. akt I ACa 120/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Anna Cesarz

Sędziowie: SA Joanna Walentkiewicz – Witkowska SO del. Iwona Jamróż – Zdziubany (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **B. R. i M. R.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Szefowi (...) Zarządu (...) w B.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 13 listopada 2014 r. sygn. akt I C 125/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od Skarbu Państwa - Szefa (...) Zarządu (...) w B. na rzecz B. R. i M. R. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygnatura akt I ACa 120/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 listopada 2014 roku, Sąd Okręgowy w Sieradzu, w sprawie z powództwa B. R. i M. R. przeciwko Skarbowi Państwa – Szefowi (...) Zarządu (...) w B. o odszkodowanie:

- w pkt. 1 zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Szefa (...) Zarządu (...) w B. solidarnie na rzecz powodów B. R. i M. R. kwotę 10.550 złotych tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 17 maja 2012 roku do dnia zapłaty;

- w pkt. 2 zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Szefa (...) Zarządu (...) w B. na rzecz powoda M. R. kwotę 32.990 złotych tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 17 maja 2012 roku do dnia zapłaty;

-w pkt.3 odrzucił pozew w zakresie roszczeń odszkodowawczych M. R., dotyczących nieruchomości stanowiących działki oznaczone w ewidencji gruntów numerami 28 i 38;

- w pkt. 4 oddalił powództwo obojga powodów w pozostałym zakresie;

- w pkt.5 zasądził od powodów B. R. i M. R. solidarnie na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 4.752 złote tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

- w pkt. 6 nie obciążył stron pozostałymi kosztami procesu, które przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych, z których wynika, że powodowie B. i M. R. są właścicielami na prawach wspólności ustawowej działek położonych w gminie B., powiat (...), woj. (...) oznaczonych numerami ewidencyjnymi: 29 (B.), 51, 56,67, 320/1 (C.). Do M. R. należy ponadto nieruchomość, składająca się z działek nr: (...) (B.), 222 (B.), 348, 399, 401 (C.).

Działka nr (...) nie jest objęta księgą wieczystą. Dla działki nr (...) prowadzona jest księga wieczysta (...), a dla oznaczonej numerem 27 księga wieczysta (...).

Działki nr (...) były przedmiotem oceny Sądu Okręgowego w Sieradzu w kontekście roszczenia o odszkodowanie, objętego pozwem M. R., wytoczonego na tej samej podstawie prawnej i wyceny w zakresie spadku wartości w sprawie oznaczonej sygnaturą akt I C 42/12, która na dzień zamknięcia rozprawy w przedmiotowej sprawie była w toku. W sprawie tej doręczenie odpisu pozwu nastąpiło z dniem 19 marca 2012 roku.

Powodowie są właścicielami gospodarstwa rolnego, położonego w miejscowości B. o pow. 3,65 ha. M. R. jest również właścicielem gospodarstwa rolnego o pow. 16,08 ha znajdującego się w miejscowości B..

Miejscowości: B., B. i C. są położone w pobliżu lotniska wojskowego w Ł..

Wskutek emitowanego przez lotnisko hałasu B. i M. małżonkowie R. doznają dyskomfortu i licznych niedogodności. Uciążliwe dźwięki słyszalne są na zewnątrz jak i wewnątrz domu, zagłuszają rozmowy. We wnętrzu budynku odczuwalne są wstrząsy oraz zaobserwowano drżenie szyb. Powodowie mają troje dzieci. M. R. zamierzał przekazać działki synowi w formie darowizny, aby na jednej z nich wybudował dom. Powód grunty niezabudowane wykorzystuje rolniczo. W ramach prowadzonego gospodarstwa zajmuje się hodowlą bydła. Hałas emitowany przez lotnisko nie przeszkadza mu w korzystaniu z gruntów stanowiących łąki. Na działce nr (...) usytuowany był w przeszłości budynek. Działkę (...) planowano przeznaczyć na cele rekreacyjne.

W dniu 9 lutego 2010 roku Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę Nr LI/1469/10 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania lotniska Ł. (Dz. U. Woj. (...) Nr 2010.88.689 z 29 marca 2010 roku). Przedmiotowa uchwała weszła w życie 13 kwietnia 2010 roku. Na jej podstawie obszar ograniczonego użytkowania został podzielony na dwa podobszary oznaczone symbolami A (podobszar, którego granicę wewnętrzną wyznacza granica terenu lotniska, zewnętrzną natomiast wyznacza izolinia równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy - przydział czasu od godz. 22.00 do 6.00 - wyrażonego wskaźnikiem hałasu $L_{AeqN} = 50$ dB) i podobszar B (granice wewnętrzną wyznacza izolinia równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy, wyrażonego wskaźnikiem hałasu $L_{AeqN} = 50$ dB, zewnętrzną granicę podobszaru B wyznacza izolinia równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy, wyrażonego wskaźnikiem hałasu $L_{AeqN} = 45$ dB).

Uchwała Sejmiku Województwa (...) Nr (...) ogranicza właścicieli działek położonych w obszarze ograniczonego użytkowania w ten sposób, że nie mogą oni skutecznie dochodzić zaniechania emisji hałasu przez lotnisko. Ponadto w obszarze A wymieniona uchwała wprowadziła zakaz (§ 8, § 9):

- przeznaczania terenu pod zabudowę mieszkaniową jedno i wielorodzinną, zagrodową

i zamieszkania zbiorowego oraz mieszkaniowo - usługową;

- tworzenia terenów rekreacyjno - wypoczynkowych;
- tworzenia stref ochronnych A uzdrowisk;
- przeznaczania terenu pod budowę: szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży;

- budowy budynków jedno i wielorodzinnych oraz zamieszkania zbiorowego, zagrodowych, mieszkaniowo - usługowych, szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży;
- zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych w całości lub części na budynki mieszkalne jedno i wielorodzinne oraz zamieszkania zbiorowego, mieszkaniowo - usługowego oraz na zabudowę zagrodową i na szpitale, domy opieki społecznej oraz obiekty związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży.

W podobszarze A dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania budynków w całości lub w części na cele mieszkaniowe oraz budowę nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych jako towarzyszących innym funkcjom, na warunkach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego na warunkach określonych w decyzji o warunkach zabudowy (§10).

W podobszarze B uchwała wprowadza zakaz (§ 8 i 9):

- tworzenia stref ochronnych A uzdrowisk;
- przeznaczania terenu pod budowę: szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, działających w porze nocy;
- budowy szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, działających w porze nocy;
- zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych w całości lub części na szpitale, domy opieki społecznej oraz obiekty związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, działających w porze nocy.

Po podjęciu tej uchwały, gminy zmieniły plany zagospodarowania w taki sposób, żeby odpowiadały planom strefy ograniczonego użytkowania.

Stanowiące własność powodów nieruchomości znajdują się na obszarze ograniczonego użytkowania i zlokalizowane są w podobszarze A i B.

Gmina B. nie posiada aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego, co wynika z art. 87 ust. 3 ustawy z 27 marca 1993 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.), na podstawie którego obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone przed dniem 1 stycznia 1995 r. wygasły w dniu 31 grudnia 2003 r. Aktualnie obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przyjęte uchwałą Rady Gminy w B. nr V/38/07 z 15 lutego 2007 r.

Z informacji w nim przedstawionych wynika, że:

- działka nr (...) - do ok. 80 m od południowej granicy działki (droga) stanowi obszary zabudowane, a pozostałą jej część stanowią grunty rolne oraz grunty rolne klasy III, działka w całości znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania od lotniska;
- działka nr (...) - obszary zabudowane, w całości znajduje się w proponowanym obszarze ograniczonego użytkowania;
- działka nr (...) - łąki, pastwiska - trwałe użytki zielone, usytuowana w obszarze bezpośredniego zagrożenia powodzią, działka w całości znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania;
- działka nr (...) - łąki, pastwiska - trwałe użytki zielone, w całości znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania;

- działka nr (...) - grunty rolne. Cały obszar działki przeznaczony jest pod centrum logistyczne, działka w całości znajduje się obszarze ograniczonego użytkowania;
- działka nr (...) - do ok. 200 m od północnej granicy działki - grunty rolne, do ok. 240 m od północnej granicy działki - łąki, pastwiska - trwałe użytki zielone. Pozostała część działki - grunty rolne. Do ok. 70 m od południowej granicy działki - obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią. Działka w części północnej (do ok. 100 m od północnej granicy działki) znajduje się w proponowanym obszarze ograniczonego użytkowania od lotniska;
- działka nr (...) - do ok. 200 m od północnej granicy działki - grunty rolne, pozostała część działki - lasy. Do ok. 60 m od południowej granicy działki - obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią. Działka w części północnej (do ok. 120 m od północnej granicy działki) znajduje się w proponowanym obszarze ograniczonego użytkowania;
- działka nr (...) - do ok. 80 m od wschodniej granicy działki - grunty rolne, pozostała część działki - lasy, działka w całości znajduje się w proponowanym obszarze ograniczonego użytkowania;
- działka nr (...) - do ok. 300 m od południowej granicy działki (droga) - grunty rolne klasy III, pozostała część działki - grunty rolne, grunty zmeliorowane. Do ok. 50 m od północnej granicy działki (rzeka) - obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią;
- działka nr (...) - do ok. 260 m od południowej granicy działki (droga) - grunty rolne, do ok. 370 m od południowej granicy działki (droga) - łąki, pastwiska - trwałe użytki zielone, pozostała część działki - grunty rolne, grunty zmeliorowane. Do ok. 50 m od północnej granicy działki (rzeka) - obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią;
- działka nr (...) - grunty rolne zmeliorowane.

(...) objęte zakresem wyceny znajdują się w podobszarze A oraz podobszarze B . W całości w podobszarze A zlokalizowane są działki nr: (...). Działka (...) w północnej i centralnej części zostaje w oddziaływaniu podobszaru A, natomiast południowa część znajduje się w podobszarze B, podobnie jak pozostałe działki będące przedmiotem opracowania. W przypadku działek (...) teren jest uzbrojony w rurociąg.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przesądza o możliwości przekształcenia działek z rolnych na budowlane. W tym celu zachodzi konieczność wydania decyzji o warunkach zabudowy. Zasadą wynikającą z uchwały jest ograniczenie funkcji mieszkaniowej w podobszarze A. Gdyby potencjalny nabywca uzasadniał wniosek o wydanie decyzji o warunkach zabudowy tym, że budynek mieszkalny ma pełnić funkcję towarzyszącą działalności gospodarczej zabudowa mogłaby być dopuszczalna. Nie dotyczy to sytuacji nabycia gruntów rolnych i uzasadnienia posadowienia tam budynku mieszkalnego pełniącego funkcję towarzyszącą.

Wartość rynkowa nieruchomości powodów została określona przy zastosowaniu metody porównawczej korygowania ceny średniej. Oszacowania dokonano według stanu nieruchomości na datę ustanowienia strefy ograniczonego użytkowania oraz poziomu cen aktualnego na datę wyceny. Dla potrzeb charakterystyki rynku nieruchomości wykorzystano wyniki badania i analizy transakcji rynkowych oraz cen kształtujących się na rynku lokalnym, obejmującym powiat (...) i sąsiednie. Kryterium doboru stanowiło uwarunkowanie porównywalnością cech poszczególnych nieruchomości. Ustalono, że usytuowanie w strefie oddziaływania lotniska lub poza tą sferą nie wpływa na różnice cen gruntów typowo rolnych. Spadek wartości nieruchomości leżących w podobszarze A stanowi 14,8 %, a w podobszarze B - 10,2 %. Utrata wartości nieruchomości wyrażona jako spadek wartości gruntów o podobnej funkcji ze względu na położenie w strefie uciążliwości bądź poza tą strefą jest jednym z elementów oceny wysokości szkody. Relacja ta nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy utrata wartości wynika z ograniczeń spowodowanych zmianą funkcji nieruchomości, występującą w podobszarze A, co ma miejsce w odniesieniu do przedmiotowych nieruchomości. W tym przypadku wzięto pod uwagę kolejne kryterium - ewentualną zmianę przeznaczenia nieruchomości w podobszarze A w wyniku wejścia w życie uchwały sejmiku. Występujące w podobszarze A ograniczenia zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi oraz zabudowy lotniskowej i zagrodowej są istotnym czynnikiem cenotwórczym. Ograniczenia zabudowy dla gruntów przeznaczonych

pod zabudowę mieszkaniową nie występują w podobszarze B. Jak wynika z analizy transakcji, brak jest również ograniczeń w odniesieniu do gruntów określonych w studium jako grunty rolne oraz jako grunty leśne, niezależnie od usytuowania w poszczególnych podobszarach.

Mając na uwadze powyższe stwierdzono, że zakres roszczenia powodów obejmuje działki nr: (...) i południową część działki nr (...) w obszarze ok 80 m od drogi (są to obszary zabudowane w proponowanej strefie ograniczonego użytkowania od lotniska) oraz działki (...) położonej w obszarze przeznaczonym pod centrum logistyczne.

Przed wejściem w życie wymienionej uchwały na działkach (...) o głębokości do 80 m możliwa była zabudowa mieszkaniowa z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi oraz zabudowa zagrodowa, natomiast dalszy obszar przeznaczony był pod uprawy rolne. Wejście w życie wyżej wymienionej uchwały spowodowało utratę możliwości wskazanych rodzajów zabudowy w podobszarze A. W przypadku działek (...) wymiernym odzwierciedleniem szkody obejmującej ograniczenie prawa własności jest zmniejszenie wartości rynkowej nieruchomości, wyrażone jako różnica pomiędzy wartością nieruchomości o różnych funkcjach - bez ograniczeń w zabudowie i z ograniczeniami. W przypadku działki (...) szkoda została określona jako utrata wartości w ujęciu procentowym na podstawie kształtowania się cen transakcyjnych w poszczególnych podobszarach ograniczonego użytkowania oraz poza strefą oddziaływania lotniska.

Dla pozostałych gruntów poza linią zabudowy określoną w studium, na których realizacja inwestycji nie była przewidywana, nie można wnioskować o negatywnych skutkach uchwały dla tej części nieruchomości. Obszar ten stanowiący grunty rolne pozostaje pod wpływem uciążliwości związanych z oddziaływaniem lotniska, brak jest jednak w odniesieniu do niego podstaw do ustalenia przesłanek rzutujących na wymiar szkody. Jak wynika z analizy lokalnego rynku nieruchomości, w odniesieniu do tej części nieruchomości stanowiącej grunty typowo rolne bez możliwości zabudowy, nie można stwierdzić utraty wartości.

Powierzchnia nieruchomości powodów objęta ograniczeniami wynosi 14.370 m^2 , z czego 1.300 m^2 - działka (...) (podobszar A), 3.950 m^2 - część działki nr (...) (podobszar A). Biorąc pod uwagę możliwość jej zagospodarowania pod zabudowę mieszkaniową, część działki musi być wyłączona spod zabudowy w celu zapewnienia dostępu do usytuowanych w głębi gruntów rolnych. Dla potrzeb swobodnego dostępu sprzętem rolniczym niezbędna minimalna szerokość dojazdu powinna wynosić 6 m, co na całej głębokości wydzielonej części działki, na której studium dopuszczało poprzednio możliwość zabudowy, daje powierzchnię 480 m^2 .

Faktyczne ograniczenia obejmują zatem fragment działki o powierzchni 3.470 m^2 ($3.950 \text{ m}^2 - 480 \text{ m}^2 = 3.470 \text{ m}^2$).

Działka nr (...) obejmuje obszar 9.600 m^2 stanowiący powierzchnię objętą ograniczeniami (5.800 m^2 - podobszar A, 3.800 m^2 podobszar B).

Wartość działki (...) ustalono na kwotę 17.230 zł . Przyjęto, że współczynnik korygujący dla przedmiotowej działki wynosi $1,08$. Przy średniej cenie transakcyjnej $4,76 \text{ zł/ m}^2$ otrzymano wartość $5,14 \text{ zł}$ za m^2 powierzchni. Wartość rynkowa działki nr (...) po uwzględnieniu ograniczeń wynosi 6.680 zł ($1.300 \text{ m}^2 \times 5,14 \text{ zł/ m}^2$). Różnica wartości nieruchomości w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania wynosi 10.550 zł .

Wartość działki nr (...) bez uwzględnienia ograniczeń wyniosła 45.770 , a po ich uwzględnieniu - 17.840 zł , co stanowi różnicę 27.930 zł (przyjęto współczynnik korygujący - $0,95$, co dało $13,19 \text{ zł}$ za m^2).

Współczynnik korygujący dla działki nr (...) wyniósł $0,99$, tj. $4,06 \text{ zł}$ za m^2 . Określona wartość rynkowa części działki oznaczonej w studium jako teren przeznaczony pod centrum logistyczne wynosi według podobszarów: podobszar A - 23.550 zł , podobszar B - 15.430 zł . Dla gruntów w podobszarze A wyliczono wskaźnik $14,8\%$, a w podobszarze B - $10,2\%$. Oszacowana utrata wartości rynkowej wydzielonej części nieruchomości wyniosła 3.490 zł dla podobszaru A i

1.570 zł -B, co razem daje kwotę 5.060 zł. Łączna szkoda wyrażona jako suma utraty wartości rynkowej poszczególnych części nieruchomości wynosi: 43.540 zł.

Do Urzędu Gminy w B. wpłynęło 29 wniosków w przedmiocie wydania decyzji o warunkach zabudowy dla budowy lub rozbudowy budynku mieszkalnego położonego w podobszarze A obszaru ograniczonego użytkowania. Wszystkie postępowania wszczęte tymi wnioskami zakończyły się decyzjami Wójta Gminy B. odmawiającymi wydania decyzji o warunkach zabudowy. Żaden z wnioskodawców nie powoływał się na treść § 10 Uchwały Sejmiku Województwa (...). W podobszarze A ograniczonego użytkowania jest możliwe wydanie decyzji o warunkach zabudowy, dotyczącej budowy budynku mieszkalnego jednorodzinne jedynie w przypadku, gdy będzie on towarzyszył funkcjom, które nie są wymienione jako wyłączone na tym podobszarze w § 8 i § 9 uchwały. Nie istnieje możliwość budowy budynku mieszkalnego jednorodzinne jako inwestycji samoistnej, jak i budynku mieszkalnego jednorodzinne w ramach budowy zagrodowej, gdyż budynek mieszkalny nie jest wówczas budynkiem towarzyszącym zabudowie o innym charakterze, lecz stanowi jej integralną część. Zabudowę zagrodową stanowi bowiem zespół budynków obejmujący wiejski dom mieszkalny i zabudowania gospodarskie położone w obrębie jednego podwórza.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd I instancji uznał, że w sprawie spełnione zostały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, uregulowane w treści art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2008 roku Nr 25, poz. 150 z późn. zm. –dalej „p.o.ś.”), który przewiduje, że w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę. Szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Odpowiedzialność na tej podstawie uzależniona jest od wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, poniesienia szkody przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości oraz istnienie związku przyczynowego między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą. Z art. 129 ust. 2 p.o.ś. wynika, iż szkodą jest także zmniejszenie wartości nieruchomości, co koresponduje z pojęciem straty w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., przez którą rozumie się, między innymi zmniejszenie aktywów.

Sąd wskazał, że powodowie wskutek wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania ponieśli szkodę polegającą na zmniejszeniu wartości stanowiących ich własność nieruchomości. Wskutek ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania wprowadzono ograniczenia, dotyczące w szczególności zakazu przeznaczania terenu

pod zabudowę mieszkaniową jedno i wielorodzinną, zagrodową i zamieszkania zbiorowego oraz mieszkaniowo - usługową. Nie istnieją przy tym ograniczenia w odniesieniu do gruntów określonych w studium jako rolne oraz grunty leśne, niezależnie od usytuowania w poszczególnych obszarach. Wynika z tego, że działki nr (...) nie stanowią obszaru objętego ograniczeniami przewidzianymi uchwałą, ponieważ w odniesieniu do tej części nieruchomości stanowiącej grunty typowo rolne bez możliwości zabudowy, nie można stwierdzić utraty wartości. Ograniczenia te odnoszą się natomiast do działek nr: (...) (południowa część działki), które stanowią obszary zabudowane i działki nr (...) położonej w obszarze przeznaczonym pod centrum logistyczne.

Przed wejściem w życie uchwały Sejmiku działki (...), miały potencjał budowlany. Aktualnie powodowie nie mogą swobodnie nimi dysponować przeznaczając je na cele budowlane. Wprawdzie w § 10 uchwały dopuszczono możliwość zmiany sposobu użytkowania budynków w całości lub w części na cele mieszkaniowe oraz budowę nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych jako towarzyszących innym funkcjom, na warunkach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego na warunkach określonych w decyzji o warunkach zabudowy, ale obecnie nie jest już możliwe uzyskanie takiej decyzji. Nie istnieje możliwość budowy budynku mieszkalnego jednorodzinne jako inwestycji samoistnej, jak i budynku mieszkalnego jednorodzinne w ramach budowy zagrodowej, gdyż budynek mieszkalny nie jest wówczas budynkiem towarzyszącym, zabudowie o innym charakterze, lecz stanowi jej integralną część. Powodowie nie mogą również skutecznie dochodzić zaniechania immisji hałasu przez lotnisko, w związku z czym doszło do zawężenia przysługujących im, wynikających z prawa własności, uprawnień związanych z podejmowaniem działań ochronnych wobec swojej własności.

Sąd I instancji, opierając się na opinii biegłego wskazał, że powodowie doznali szkody obejmującej obniżenie wartości działek nr: (...). Wartość należących do powodów nieruchomości uległa obniżeniu z uwagi na położenie w okolicach lotniska wojskowego w Ł. i na skutek hałasu związanego z jego funkcjonowaniem, niewątpliwie negatywnie postrzeganego przez potencjalnych nabywców nieruchomości. Zainteresowanie nabyciem nieruchomości w okolicach lotniska spadło, a potencjalni nabywcy mogą być skłonni do kupna nieruchomości położonych w obszarze ograniczonego użytkowania, ale za odpowiednio niższą cenę.

Odwołując się do wyliczeń zawartych w opinii biegłego rzeczoznawcy K. N. Sąd Okręgowy uznał, że przy uwzględnieniu współczynników utraty wartości dla wskazanych działek wyniosła łącznie 43.540 zł.

Wobec tego, iż działka (...) stanowi współwłasność ustawową B. i M. małżonków R., Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 10,550 zł, natomiast wobec tego, że działki nr (...) stanowią wyłączną własność powoda, odszkodowanie z tytułu obniżenia ich wartości wynikającego z wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania w łącznej kwocie 32.990 zł Sąd I instancji zasądził na rzecz M. R. i oddalił w tym zakresie roszczenia powódki B. R..

Pozew w zakresie roszczeń odszkodowawczych, dotyczących nieruchomości stanowiących działki nr (...) został odrzucony na podstawie art. 199 § 1 ust. 2 k.p.c. z uwagi na toczące się postępowanie w przedmiocie tych działek w innej sprawie .

Powództwo w pozostałym zakresie co do roszczeń obojga powodów sąd I instancji uznając za niezasadne oddalił.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, skarżąc go w części tj. zakresie punktu 1,2 i 5 (w zakresie nie zasądzonym ponad kwotę 4.752 zł) , zarzucając mu :

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.

1/ art. 129 ust. 4 w zw. z art. 136 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska w zw. z art. 361 §1 k.c. oraz § 10 uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) z dnia 9 lutego 2010 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł.;

2/ art. 6 k.c. poprzez nieprawidłowe ustalenie wysokości ewentualnej szkody, która nie została wykazana przez powodów;

3/ art. 481 §1 k.c. w zw. z art. 363§2 k.c. i art. 455 k.c. w zw. z art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska;

II. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

a/ art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 zd.1 k.p.c. z uwagi na ustalenie ewentualnej szkody w nieprawidłowej wysokości;

b/ art. 278 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczną z zasadą swobodnej oceny dowodów ocenę opinii biegłego oraz błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy;

c/ art. 100 k.p.c.

W oparciu o powyższe zarzuty, skarżący wniósł o :

1/ zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i stosowne rozstrzygnięcie w zakresie kosztów postępowania;

2/ zasądzenie od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych prawem ewentualnie zgodnie z przedłożonym spisem kosztów.

W odpowiedzi na apelację, powodowie wniesli o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów zastępstwa adwokackiego za II instancję wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu.

Podniesione przez skarżącego w zgłoszonym środku odwoławczym zarzuty obrazy zarówno prawa procesowego, jak i materialnego są chybione, gdyż – wbrew stanowisku pozwanego – Sąd I instancji dokonał logicznie uzasadnionej, a przez to przekonującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego zaoferowanego przez strony i na tej podstawie poczynił rzeczowe, wyczerpujące ustalenia faktyczne.

Na wstępie koniecznym jest odniesienie się do sformułowanych przez skarżącego zarzutów naruszenia przepisów postępowania, gdyż wnioski w tym zakresie determinują rozważania co do pozostałych zarzutów apelacyjnych, bowiem jedynie nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należytej przeprowadzonego postępowania, mogą być podstawą oceny prawidłowości stosowania przepisów prawa materialnego.

Bezzasadne okazały się twierdzenia skarżącego, odnoszące się do naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa procesowego, dotyczących postępowania dowodowego. Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego, powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania, wynikającym z formalnych schematów powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego, wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie sądu, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo-skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Wobec tego dla skuteczności zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. nie jest wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Skarżący powinien przy tym wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im taką moc przyznając (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925).

Podniesione przez skarżącego zarzuty obrazy prawa procesowego koncentrowały się na kwestionowaniu założeń badawczych, przyjętych przez biegłego z zakresu szacowania nieruchomości i zaakceptowanych przez Sąd pierwszej instancji. Sąd odwoławczy nie podziela tych zarzutów, zarówno w kontekście naruszenia normy art. 278 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., jak i art. 227 k.p.c. Wbrew twierdzeniom skarżącego, biegły bardzo rzeczowo, wnikliwie, wyczerpująco i przekonująco odniósł się zarówno do sformułowanej tezy dowodowej, jak i wszystkich wątpliwości stron. Z przywołanego dowodu płyną jednoznaczne, kategoryczne, logicznie i merytorycznie uzasadnione wnioski.

Strona pozwana w apelacji wskazuje, że sąd I Instancji, oceniając opinię biegłego, nie odniósł się do zgłoszonych przez nią zastrzeżeń do tej opinii, jednakże całkowicie pomija fakt, że na rozprawie w dniu 21 marca 2014 r. nie skorzystała z możliwości wyjaśnienia swoich wątpliwości w oparciu o uzupełniającą opinię biegłego sądowego, cofając wniosek dowodowy w tym przedmiocie. Skoro zatem strona powodowa cofnęła swój wniosek o uzupełniającą pisemną opinię biegłego mającą na celu ustosunkowanie się biegłego do jej zastrzeżeń, wyrażonych w piśmie z dnia 17 stycznia 2014 r.

czynienie sądowi I instancji zarzutów nie odniesienia się do tych zastrzeżeń i ponowne przywoływanie ich w apelacji nie może odnieść zamierzonego przez stronę skarżącą skutku.

Podkreślenia wymaga, że opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi oceny zebranego materiału, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne. Powinna zawierać opis metod i sposobu przeprowadzania badań, określenie porządku, w jakim je przeprowadzono oraz przytaczać wszystkie argumenty, oparte na stwierdzonych okolicznościach, które mają związek z badanymi faktami, a które podbudowane są fachowymi wyjaśnieniami biegłego. W tej właśnie części biegły uzasadnia swoje poglądy wyrażone w końcowych wnioskach i dlatego też ta część powinna zawierać najwięcej materiału opartego na specjalistycznej wiedzy.

Nie ulega również wątpliwości, że dowód z opinii biegłego, jak każdy inny dowód, podlega ocenie Sądu przy zastosowaniu art. 233 § 1 k.p.c., tj. na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Dowód z opinii biegłego jest prawidłowo przeprowadzony wówczas, gdy opinia zawiera uzasadnienie ostatecznych wniosków, sformułowane w sposób przystępny i zrozumiały dla osób nieposiadających wiadomości specjalnych. Ocena dowodu z opinii biegłego sądowego wymaga ustosunkowania się do mocy przekonywującej rozumowania biegłego i logicznej poprawności wyciągniętych przez niego wniosków. Nie można oprzeć ustaleń wyłącznie na podstawie konkluzji opinii biegłego, lecz koniecznym jest sprawdzenie poprawności poszczególnych elementów składających się na trafność wniosków końcowych. Nie należy przy tym zapominać, że wnioski biegłego powinny być w zasadzie stanowcze i jednoznaczne (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 sierpnia 2012 r., w sprawie I ACa 372/12, Lex nr 1220678 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 października 2007 r., w sprawie V ACa 670/07, Biul. SA/Ka nr 1/2008 r., poz. 28).

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy mimo lakonicznych wywodów na ten temat prawidłowo dokonał oceny dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, zgodnie z kryteriami wymienionymi w przepisie art. 233 § k.p.c.

Biegły oparł się na prawidłowych danych, dotyczących wycenianych nieruchomości, właściwym doborze nieruchomości podobnych oraz właściwym wychwyceniu cech różniących nieruchomości podobne od nieruchomości wycenianej i właściwym ustaleniu współczynników korygujących. Przede wszystkim uwzględnił różny charakter działek, wchodzących w skład nieruchomości powodów i powoda, różnicując na tej podstawie kryteria, w oparciu o które ustalał spadek ich wartości. Dodatkowo, szczegółowe uzasadnienie swojego stanowiska uzupełnił w opinii ustnej.

Nie sposób zaakceptować zapatrywania strony pozwanej, że rolniczy sposób wykorzystywania części z nich wykluczał możliwość spadku ich cen w wyniku ustanowienia strefy ograniczonego użytkowania, jak i możliwość dochodzenia roszczeń w oparciu o art. 129 ust. 2 p.o.ś. Z punktu widzenia zasad odpowiedzialności odszkodowawczej, przewidzianej we wskazanym przepisie co do zasady bez znaczenia pozostaje charakter nieruchomości, korzystanie z której objęte zostało ograniczeniami, a okoliczność, że nieruchomość obejmuje działki typowo rolnicze wpływa jedynie na zakres tej odpowiedzialności. Znalazło to odzwierciedlenie w kwestionowanej przez apelującego opinii biegłego, który przekonująco wyjaśnił przyczyny i zakres utraty wartości poszczególnych działek. W rezultacie Sąd pierwszej instancji, w oparciu o analizowaną opinię biegłego, uwzględnił prawidłowo zarówno spadek wartości działek rolniczych jak i tych, które mogły być wykorzystywane na cele budowlane. Nadto biegły w opinii ustnej odniósł się również do możliwości zabudowy mieszkaniowej działek powodów oraz wskazał na podstawy swojego wnioskowania.

Przechodząc do omówienia zarzutów o charakterze materialnoprawnym należy zauważyć, że skarżący nie kwestionował okoliczności, iż nieruchomość powodów znajduje się w pobliżu lotniska wojskowego w Ł., w znacznej części w najbardziej zagrożonej hałasem strefie A na terenie objętym obszarem ograniczonego użytkowania, a przyczyną utworzenia tego obszaru było stwierdzenie niemożności zapewnienia poza terenem lotniska warunków gwarantujących dopuszczalny poziom hałasu. Pomiędzy stronami bezsporną pozostawała również podstawa prawna wysuniętych przez powodów roszczeń odszkodowawczych.

Jak trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji, przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska samodzielnie przewidują podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej i mają charakter przepisów szczególnych w stosunku do regulacji Kodeksu cywilnego, dotyczącej ochrony prawa własności przed naruszeniami. Odpowiedzialność Skarbu Państwa na tej podstawie uzależniona jest od wykazania trzech przesłanek: wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego, powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, zaistnienie szkody poniesionej przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości, a także związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, a szkodą.

W tym miejscu wypada zaznaczyć, że pojęcie szkody nie zostało zdefiniowane w Kodeksie cywilnym. Treść art. 361 k.c. wskazuje jedynie na zakres szkody, podlegającej naprawieniu. W doktrynie i orzecznictwie przyjęte zostało, że szkodą jest uszczerbek majątkowy, czyli zmniejszenie się majątku wskutek pewnego zdarzenia, niezależnie od istnienia przesłanek odpowiedzialności za nią. Uszczerbek majątkowy może polegać na zmniejszeniu majątku przez ubytek, utratę lub zniszczenie poszczególnych składników majątkowych albo przez ich uszkodzenie lub obniżenie wartości, na zwiększeniu pasywów albo udaremnieniu zwiększenia się majątku przez nieuzyskanie korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Definicja szkody nie została zawarta również w ustawie Prawo ochrony środowiska. Z treści art. 129 ust. 1, 2 i 3 p.o.ś. wynika, że właściciel, użytkownik wieczysty lub osoba, której przysługuje rzeczowe prawo do nieruchomości mogą żądać wykupienia nieruchomości lub jej części albo odszkodowania za poniesioną szkodę, która obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości oraz -stosownie do art. 136 ust. 3 p.o.ś.- koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych, dotyczących istniejących budynków, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie. Nie został zatem oznaczony w tych przepisach wyczerpujący katalog szkód, które podlegają naprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., w sprawie II CSK 254/12, Lex nr 1294477).

Omawiając zakres roszczenia odszkodowawczego, opartego na przepisach art. 129 i 136 p.o.ś. warto odwołać się do ratio legis tej regulacji. Jak trafnie dostrzeżono w orzecznictwie, celem uregulowań art. 129 i 136 p.o.ś. jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Należy zatem przyjąć, że wskazanie w treści art. 136 ust. 3 p.o.ś. *expressis verbis* na koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody, skoro strona nie ma obowiązku ich ponieść. Ponieważ jako element szkody uznano "także koszty poniesione", a nie "wyłącznie koszty już poniesione", przepisu art. 136 ust. 3 p.o.ś. nie można traktować jako zawężającego zakres odszkodowania wskazany w art. 129 ust. 2 p.o.ś. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 marca 2013 r., I ACa 490/12, LEX nr 1292730). Istotnych wskazówek w tej kwestii dostarcza również Sąd Najwyższy, który wskazuje, że szkodą, podlegającą naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś., jest także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z faktu, iż właściciel nieruchomości będzie musiał znieść dopuszczalne na tym obszarze immisje, np. hałas (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, LEX nr 578138).

W kontekście powyższych uwag należy rozważyć zarzut apelującego, odnoszący się do zakresu uszczerbku w dobrach majątkowych powodów, za który odpowiedzialność ponosi pozwany.

Istnienie związku przyczynowego między przedmiotowym ograniczeniem, a elementem szkody powodów, jakim jest spadek wartości ich nieruchomości, znajduje uzasadnienie jurydyczne w treści przepisu art. 129 ust. 2 p.o.ś., który wprost wskazuje, iż szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Nie powinno przy tym budzić wątpliwości, że obniżenie wartości nieruchomości stanowi wymierną stratę, niezależnie od tego czy właściciel ją zbył, czy też nie zamierza podjąć w tym kierunku żadnych działań, nieruchomość jest bowiem dobrem o charakterze inwestycyjnym (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2001 r., III CZP 57/01, OSNC 2002, nr 5, poz. 57). Przesłanką roszczenia odszkodowawczego przewidzianego w art. 129 ust. 2 p.o.ś. nie jest zbycie nieruchomości, a odszkodowanie nie jest ograniczone do rzeczywistej straty, obowiązuje bowiem zasada pełnej odpowiedzialności odszkodowawczej za wprowadzenie ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości (art. 361 § 2 k.c.). Podkreślić przy tym

należy, że na wartość nieruchomości zasadniczo nie ma wpływu sposób, w jaki jest ona wykorzystywana. Rozważanie wpływu ograniczeń w zakresie sposobu korzystania z nieruchomości na wartość nieruchomości jedynie w odniesieniu do osób skarżących i to wyłącznie pod kątem możliwości dalszego zaspokajania przez nich potrzeb mieszkaniowych lub korzystania w dotychczasowy sposób prowadzi do nieuprawnionego zawężenia pojęcia szkody w rozumieniu art. 129 ust. 2 p.o.ś. Tymczasem, wspomniane ograniczenia dotyczące nieruchomości położonej na terenie obszaru ograniczonego użytkowania powodują konieczność ich znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości, a samo zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych nie wyczerpuje uprawnień właściciela do korzystania z rzeczy w granicach określonych treścią art. 140 k.c.

Dodatkowo sąd odniósł się do możliwości uzyskania przez powodów decyzji o warunkach zabudowy dla budowy lub rozbudowy budynku mieszkalnego opierając się w tym przedmiocie na piśmie Wójta Gminy B. z dnia 24 czerwca 2014 r.

Strona pozwana miała możliwość zapoznania się z tym pismem przed zamknięciem rozprawy, jak również zwrócenia się do sądu o umożliwienie jej odniesienia się do treści tego pisma na kolejnych dwóch rozprawach.

Przy ocenie, czy i w jakim stopniu właściciel poniósł szkodę na skutek spadku wartości nieruchomości, przyjmuje się stan nieruchomości z dnia wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 czerwca 2013 r., w sprawie I ACa 391/1, Lex nr 1363334).

Zarzuty apelacji nie zdołały wreszcie podważyć ustaleń dotyczących terminu, od którego należy liczyć odsetki ustawowe w niniejszej sprawie.

W zakresie ustalania początkowej daty biegu odsetek ustawowych regułą jest, że dłużnik (odpowiedzialny za wyrównanie szkody) pozostaje w opóźnieniu z zapłatą świadczenia bezterminowego, jakim jest odszkodowanie za wyrządzoną szkodę, na zasadach ogólnych, tj. od wezwania go przez poszkodowanego do spełnienia tego świadczenia (art. 455 k.c.). Od tego momentu wierzyciel ma zatem prawo żądać odsetek ustawowych za opóźnienie na podstawie art. 481 k.c. Dotyczy to także odszkodowań dochodzonych w oparciu o przepisy art. 129 ust. 2 oraz art. 136 ust. 3 p.o.ś.

Obowiązany do zapłaty odszkodowania może pozostawać w tak rozumianym opóźnieniu obowiązku wyrównania szkody, której wysokość jest znana w dacie wezwania, choćby została ona ustalona dopiero w okresie późniejszym, np. w wyniku postępowania sądowego.

W niniejszej sprawie skarżący nie został wezwany do zapłaty odszkodowania przed wystąpieniem z pozwem w niniejszej sprawie. Strona powodowa swoje żądania sprecyzowała dopiero w pozwie, gdzie wskazała, z jakich okoliczności faktycznych wywodzi żądanie.

W ocenie Sądu odwoławczego, zasądzając na rzecz poszkodowanych odsetki ustawowe po upływie dwóch tygodni od daty doręczenia odpisu pozwu Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia art. 363 § 2 k.c. Określone w tym przepisie przesłanki "szczególnych okoliczności", jak i "innej chwili", pozostawione zostały ocenie sądu. Ocena ta nie może mieć charakteru całkowicie arbitralnego, ale też nie oznacza to, że sąd nie korzysta w tym zakresie - z woli ustawodawcy - ze stosunkowo daleko sięgającej swobody (por. wyrok Sąd Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 r., w sprawie I PKN 563/99, opubl. w nr 18 OSNP z 2001r. pod poz. 560). Na gruncie niniejszej sprawy założyć należy, że pozwany co najmniej od chwili doręczenia mu odpisu pozwu miał możliwość oszacowania i wypłaty odszkodowania, którego wysokość odpowiadałaby zasądzonym przez Sąd I instancji kwotom.

Takie rozstrzygnięcie nie doprowadzi przy tym do sprzecznego, z funkcją odsetek z art. 481 § 1 k.c., przysporzenia poszkodowanym korzyści finansowych nieuzasadnionych zakresem zobowiązania pozwanego określonym w art. 129 ust. 2 i art. 136 ust. 3 p.o.ś.

Sąd odwoławczy podzielił zatem wyrażone w zaskarżonym wyroku stanowisko, iż uwzględnienie powództwa w części było uzasadnione w świetle prawidłowo poczynionych ustaleń w sprawie, a dowiedzione przez powodów twierdzenia o faktach zostały rozpatrzone w świetle właściwych przepisów prawa materialnego.

W konsekwencji, mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego jako bezzasadną, uznając zgłoszone przez niego zarzuty naruszenia zarówno prawa procesowego, jak i materialnego jedynie za wyraz gołosłownej polemiki z celną oceną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i dokonany na jej podstawie poprawnymi ustaleniami faktycznymi, jak również trafnymi rozważaniami Sądu I instancji.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego stanowi art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c.

Koszty procesu strony powodowej w instancji odwoławczej, które Sąd Apelacyjny zasądził od strony pozwanej, obejmowały koszty zastępstwa procesowego, obliczone zgodnie z § 6 pkt 5 w związku z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.